

'Genocidewet België is gerechtvaardigd', de Volkskrant, 27 juni 2002, Rob Gollin

De genocidewet in België wordt gestaag uitgehold. Nadat het Internationale Gerechtshof in Den Haag in februari bepaalde dat bewindslieden in functie immuun zijn voor rechtsvervolging, hanteerde gisteren de magistratuur in eigen land de beetel: de kamer van inbeschuldigingstelling in Brussel oordeelde dat vervolging alleen mogelijk is als verdachten in België zelf verblijven.

De veronderstelde universele reikwijdte van de wet - iedereen, ongeacht nationaliteit en verblijfplaats, kan voor de Belgische rechter worden gedaagd als er sprake is van oorlogsmisdaden of misdrijven tegen de menselijkheid - staat daarmee op de tocht. Hoogleraar internationaal recht Jan Wouters van de Katholieke Universiteit Leuven ziet de ontwikkeling met lede ogen aan.

- Maakt het vonnis in Brussel nu een eind aan de rol van België als rechter van de wereld?

'Nog niet. Er zal beroep worden aangetekend. Maar het ziet er niet best uit. De ene donderwolk na de andere verschijnt. Het Internationale Gerechtshof tikte België op de vingers. Dat verdachten in België moeten verblijven is eerder vastgelegd door de kamer van inbeschuldigingstelling in een klacht tegen de Congolese minister van Buitenlandse Zaken Yerodia. In de zaak-Sharon oordeelden andere magistraten. Dat leek spannend. Maar die blijken er net zo over te denken.'

- Het is toch ook een beetje een rare wet. Jan en alleman melden zich op de stoep van het Paleis van Justitie in Brussel om machthebbers uit alle windstreken aan te klagen.

'Maar het parlement heeft ook nooit beoogd België de rechter van de wereld te laten spelen. Er is nauwelijks debat over geweest. De opzet in 1993 was te voldoen aan de internationale verplichtingen om oorlogsmisdaden strafbaar te stellen. Daar zijn in 1999 genocide en misdrijven tegen de menselijkheid aan toegevoegd.

'De bepaling dat immuniteit in die gevallen niet wordt erkend, is overgenomen uit het statuut van het Internationale Strafhof. Dat was een vergissing: nationale rechters kunnen dat niet zomaar adopteren. Daarnaast kunnen particulieren in België een klacht indienen bij de onderzoeksrechter.

'Dat hele pakket heeft hier de deur opengezet. Niet altijd zijn de zaken even realistisch. Daarom zul je bepaalde filters moeten inbouwen. De band met België, bijvoorbeeld; klagers zouden Belg moeten zijn, of er wonen.'

- Maar zijn de schaduwzijden niet te groot? In veler ogen jaagt justitie op onaantastbare machthebbers ver over de grens, maar laat ze in eigen land de boel versloffen.

'Die verwijten hoor je, ja. Het is aan de politiek hoge prioriteit te geven aan het wegwerken van de achterstanden. Maar er is niets mis aan een instrument waarmee nationale rechters kunnen bijdragen aan de strijd tegen internationale straffeloosheid.'

- De wet suggereert westerse superioriteit.

'Dat ligt erg gevoelig, zeker in de zaak-Yerodia; de voormalige kolonie Congo tegen moederland België. Een nieuwe vorm van imperialisme, is de verdachtmaking. Maar zulke universeel erkende zware misdrijven vervolgen, kun je moeilijk imperialisme noemen.'

- Tot nu toe was er maar één veroordeling, de 'vier van Butare' wegens genocide in Rwanda. Dat waren niet de hoofdrolspelers.

'De kopstukken niet, de kleine vissen wel. Twee maten. Dat is een spijtige maar correcte vaststelling. Maar er is hoop: komende maandag begint het Internationale Strafhof.'

- Biedt dat soelaas?

'Niet voor gebeurtenissen in het verleden. Bovendien doen belangrijke landen, zoals de VS en Israël, niet mee. Daarom is het bestaan van zo'n genocidewet, in een wat bijgestelde vorm, gerechtvaardigd. Waarom zou een verdachte in België moeten verblijven? Je zou uitleveringsprocedures moeten kunnen beginnen. De aard van zulke misdrijven is zo ernstig dat alle staten het recht zouden moeten hebben actie te ondernemen.'